

“İnsanı yeniden yazmak lazım”

Murat Şevki Çoban

◆ Yıllardır Bergama ve Zeus Sunağı üzerine yazmak istediğinizi söylüyordunuz. Bu kitap sizin için bir tutku projesi diyebilir miyiz?

Evet. 2007’de Berlin’de Pergamon Müzesi’ni ziyaret ettim. Zeus Sunağı’nı gördüm, çok etkilendim. Bu bildiğimiz tanrı tapınakları gibi değil, çok görkemli, bambaşka bir dini yapı. Bir de üzülürüm. Bergama’dan götürülmüş, çok kıymetli bir eser. Sahip çıkamamışız. Döndüm, 2011’de psikologlar bir konuşma yapmak için Bergama’ya davet ettiler. Orada, buranın romanı yazılrsa ne iyi olur deyince, 2011’de

buna karar vermiştim. O günden sonra bu konuda okumalarım başladı. İzmir’e giderken muhakkak Bergama’ya uğramaya başladım. Son 4-5 yıldır da Berlin’e gittim, Berlin’de yaşamaya başladım.

◆ Yazmaya ne zaman başladınız?

Son üç yıldır. Pandemi başlayınca kapandım, Büyükkada’ya çekildim, romani bitirdim. Çok derin araştırma yaptım. Zeus için ayrı bir dil oluşturduğum, bunun için çok kitap okudum. Çok gezdim. Yazmak benim için bir meslek değil, yaşama biçimi. Yazar için, bir yeri yazıyorsan, ora senin oluyor. Ben Berlinli oluyorum mesela. Pergamonlu oluyorum.

Sunağı Bergama’ya getirmek mümkün mü?

Carl Humann 1871’de Bergama’da kaçak kazı yapıyor. Bulduklarını Berlin’e yolluyor. Sonra çok kıymetli bir şey bulduklarını anlıyorlar, nüfuzlarını kullanarak bunları satın alıyorlar. O yüzden almamız çok zor. Gönül ister ki, bu eser Pergamon’da sergilenir. Ama bu mümkün mü bilmiyorum. Satmışız, belge var.

◆ 2018’de Twitter’da “Ne zaman Pergamon’daki Zeus Sunağı’nı düşünsem, bizim büyük çaresizliğimizi hatırlarım” yazmıştınız. Neydi o büyük çaresizliğimiz?

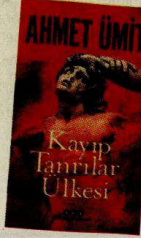
İnsanın büyük umutsuzluğu, çaresizliği aslında. Doğuyoruz, kendimizi gerçekleştirmek istiyoruz. Fakat bir toplum var, bir devlet var, bir kültür var. O toplum, kültür ve devletle çatışıyoruz. Roman tam da bunu anlatır. Cervantes, “Don Kişot”u yazdığı zaman, Don Kişot aklini kaybetmiş kentsoylu bir adam. Yaşadığı topluma uyum sağlayamıyor. Toplum çürümüş, ahlaki değerlerini kaybetmiş, insanlar bencilleşmiş, acımasızlaşmış. Vahşi bir dünya olmuş. Benim de anlatmak istediğim büyük çaresizliğimiz buydu. Ve bu çaresizlik romandaki katilin de çaresizliği.

◆ Romanın merkezinde babalar ve oğullar, bu ilişkiden doğan

marazlar var.

Babalar ve oğullar meselesi bir kültürel kod. Antik Yunan mitolojisine, kitapta Zeus’un ağzından anlatılan bölüme baktığımızda, Doğu ile Batı kültürü arasındaki farkı görüyoruz. Yunan mitolojisinde oğullar var olmak için babalarını ortadan kaldırmak durumundalar. Bizde durum böyle değil. Bizde baba devleti temsil ediyor. Devlet, devletin başındaki şahıs Tanrı’yi temsil ediyor. Hitit döneminde bu kraldı, Doğu Roma’da imparatordu, Selçuklu- Osmanlı döneminde padişahı. Cumhuriyet döneminde bunun olmaması gerekiyor, çünkü yurttaşların, bireylerin ortaya çıkması gerekiyor. Ama bizde bu hiçbir zaman gerçekleşmedi.

Dünyanın hiçbir yerinde arabanın arkasında böyle bir yazı göremezsin: Babam sağ olsun.

◆ Bir yanda da Gaia var, ana tanrıça.

Başta ana tanrıça Gaia var. Gaia Uranos’u, erkeği yaratıyor, paylaşıyor iktidarını. Uranos çocuklarını küçümseyince, Gaia iktidardan indiriyor onu. Kronos geliyor, aynı şeyi yapıyor. Sonra torunuyla anlaşarak oğlunu tahttan indiriyor. Sonra Zeus, Gaia’nın bütün oğullarını yeniyor. Devler Savaşı ana tanrıçanın gücünün ortadan kalktığı, erkek egemen Zeus’un iktidarı ele geçirdiği an. Buna modernizm açısından bakarsak, modernlik bir anlamda bizim doğayla mücadelelerimiz. Gaia, Toprak Ana. Geldiğimiz uyarıklı bir yıkım, bizim

doğadan kopuşumuz. Bu roman bir sistem eleştirisi.

◆ Gaia gücünü kaybetti mi?

Gaia’nın gücünü kaybetmesi demek bizim ölmemiz demek. Modernlik derken, o tarihi yeniden yazmak lazım. İnsanı yeniden yazmak lazım. İnsan doğanın efendisidir, sahaneyiz, uyarız, öyle bir şey yok. Biz öldürücü bir virüsüz. İnsan bir virüs. Marmara Denizi’ni görüyorsunuz. Avrupa’daki ırmaklar simsiyah akıyor. Sadece insan kardeşlerimize değil, öteki canlılara, doğaya yaptığımız da bu. Bunu yapan bir canlı türünün sağlıklı kalması mümkün değil. Türümüzü sürdürmeyeceğiz. Pandemi bizim doğanın mahremiyetine saygı göstermememizin bir sonucu. Böyle devam ederse yeni pandemiler olacak. Bu açgözlülük, bencillik, cahillik ve barbarlık. Barbarlık bizi buraya getirdi.

“Yabancı düşmanlığı ve Neo-Nazilik yükseliyor”

Kitapta Başkomiser Yıldız Karasu ile tanışıyoruz. Berlinli ve “Ben Almanyayım” diyor. Güçlü bir kadın. Bir yandan da gardını hiç bırakmayan, babasının yanında dahi “profesyonel polis rolüne bürünen” biri.

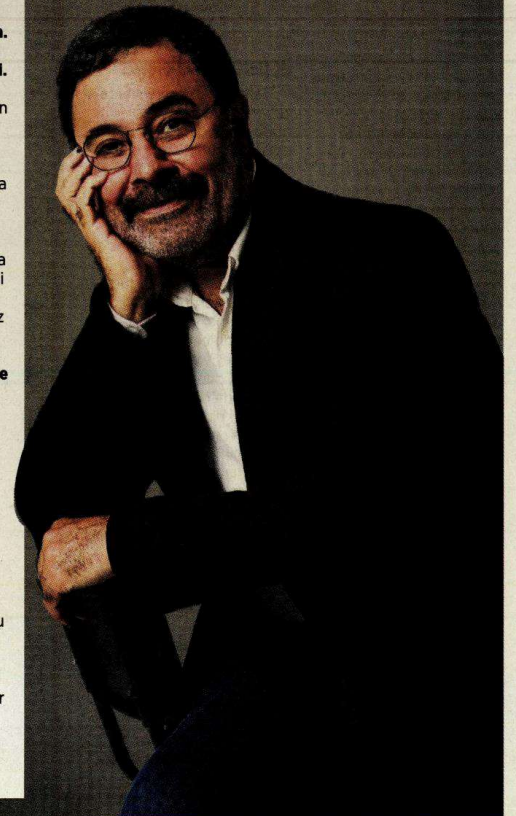
Kadınların kurtuluşunun toplumun kurtuluşu anlamına gelebileceğini düşünüyorum. Yıldız, kızından yola çıkarak yarattığım bir karakter. Kızım bir örgüt evinde doğdu. 1981 yılı, darbe olmuş, birdenbire çocuk gözünü bir devrimci örgütün evinde açtı. O dünyada büyüdü; onayladı onaylamadı, şaşırıldı, hoşuna gitti, korktu, çok korktu. Yıldız da öyle. Almanya’da devrimcilerin arasında doğdu. Alman okuluna gitti, Almanca konuştu. Alman çocukların ona kötü davrandığını fark etti, güçlü olmak istedi. Anne babaya tepki olarak polis oldu. Sonra durdu ve anladı, Nazizmi gördü. Yahudilerin başına gelenlerin gelecekte Türk toplumunun başına geleceğinden korkuyor. Evet, biraz ketum ama güçlü bir kadın.

Romanda Almanya’da yükselen ırkçılık ve Nazizm de kitapta önemli bir yer kaplıyor. Geçmişle yüzleşme yine başat rolde. Kitaptan bir cümle: “Gönüllü unutkanlık bugün ilan edilmiş bir resmi ideoloji.”

Almanlar Nazi geçmişiyle yüzleşmek yerine unutmayı tercih ediyorlar. Yüzleşenler var. Berlin’de şehrin göbeğinde bir Soykırım Anıtı var. Ama Almanların hepsi buna inanıyor. Yabancı düşmanlığı ve Neo-Nazilik yükseliyor. Eğer karanlık tarafınızla yüzleşmezseniz o kendini tekrar etmeye başlıyor. Almanya’da ilerici çevreler bu gönüllü unutkanlığı kırmaya çalışıyor ve geçmişle yüzleşmeyi öneriyor. Bizim toplumumuzda da yüzleşmemiz gereken pek çok karanlık sayfa var. Yüzleşirsek toplum iyileşecek. Bunu yapmadığımızda toplum sakatlanıyor. İnsan ruhu sakatlanıyor.

◆ Yeni karakterlerle hasbihal etmenin zevkli bir yanı vardır?

Çok büyük zevki var. Okurlarım benden Başkomiser Nevzat romanı istiyorlar. Herkes onu söylüyor. Bu bir yazar için olağanüstü bir şey. Ama benim için Başkomiser Nevzat çok sıkıcı. Bir yazar için en önemli şey yeni karakterler yaratmak.

Ahmet Ümit, “Pandemi bizim doğanın mahremiyetine saygı göstermememizin bir sonucu. Böyle devam ederse yeni pandemiler olacak. Bu açgözlülük, bencillik, cahillik ve barbarlık” diyor.